

TÜRKİYE'DE BULUNAN BAZI ÜNİVERSİTELERİN ZİRAAT FAKÜLTESİ DERGİ KAPAKLARINDAKİ TASARIM SORUNLARINA ALTERNATİF YAKLAŞIMLAR VE BİR ANKET UYGULAMASI

ALTERNATIVE APPROACHES TO PROBLEMS ON COVER DESIGNS OF JOURNALS OF AGRICULTURAL FACULTIES IN SOME UNIVERSITIES IN TURKEY AND APPLICATION OF A QUESTIONNAIRE

Ali TOMAK¹

Sena SENGİR²

Zehra SENGİR³

ÖZET

Bilimsel dergiler, akademisyenlerin bilimsel yayınlarını paylaşımında buldukları, böylece bilgilendirme, yorumlama, değerlendirme, tartışma ve önerilerde bulunma ortamları yaratılmasını olanaklı kılan bir öge olarak düşünülebilir.

Bu çalışma ile görsel bir yüzey olarak estetik yönüyle görev üstlenmiş akademik dergilerin; dış yapısal yönleriyle görsel iletişim düzeyinde kurumsal bir farklılığın ve ilgili akademik çevrede oluşturulmasının önemli olduğu vurgulanmış ve dergi kapağı tasarımlarının yayın sahibi olan üniversitelerin kurumsal kimlik gelişimlerini destekleyeceği düşünülmüştür. Bu bağlamda daha önce bu konu kapsamında, SDÜ ARTE dergisinin 5.cilt - 9.sayısında incelenmiş olan "Türkiye'de Bulunan Bazı Üniversitelerin Ziraat Fakültesi Dergi Kapaklarının Göstergibilimsel Çözümlemesi" başlıklı araştırmada; tasarım, görsel iletişim ve estetikle ilgili sorunlar bilimsel bir çerçevede değerlendirilmiştir. Bu araştırmada ise Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi dergi kapağı için alternatif tasarımlar gerçekleştirilmiş ve akademisyenlere bir anket uygulanarak istatistiksel analizleri değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dergi kapağı tasarımı.

¹ Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı , alitomak@hotmail.com

² Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, zsengir@yahoo.com

³ Yrd. Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun Meslek Yüksekokulu, senasengir@hotmail.com

ABSTRACT

Academical journals can be thought as elements that academicians share their scientific publications through and give an opportunity to create an environment to be informed, to comment on, to evaluate, to discuss and to make suggestions.

Via this study, academic journals that carry a mission aesthetically as a visual area; it has been emphasized that it is important to form an institutional difference with outer structural aspects in the level of visual communication and in the related academical environment and cover designs of journals have been thought as important in supporting the institutional identity development of universities that have the possession of the publication. In this respect, in the research named "Semiotic Analysis of Outer Cover Designs of Journals of Agricultural Faculties of Some Universities in Turkey" that has been reviewed before; problems related to design, visual communication and aesthetic have been evaluated in a scientific frame. In this research, alternative outer cover designs have been developed for OMU Agricultural Faculty Journal and a questionnaire has been applied to academicians and statistical analysis of the questionnaire have been evaluated.

Key Words: External cover design.

1. GİRİŞ

Dergiler, haftalık, aylık, iki, üç ya da dört aylık gibi belirli aralıklarla düzenli olarak yayımlanan süreli yayınlardır. İçerikleri, nitelikleri, boyutları ve hedef kitleleri ile çeşitlilik gösterirler. Örneğin haber, magazin, eğitim, bilim, sanat, edebiyat, akademik, hobi, kadın, erkek, çocuk, gençlik, gezi, otomobil, bilgisayar vb. dergileri gibi. Dergilerin dış kapaklarında çoğunlukla içerikle ilişkili görüntü öğeleri kullanılmaktadır. Kapak tasarımının resimleme (illüstrasyon), karikatür ya da fotoğraf gibi görüntüsel göstergelerle desteklenmesi; içeriğin işlevsel boyutunun hem daha anlamlı ve anlaşılır kılınmasına hem de estetik boyutuyla okuyucunun beğeni düzeyine olumlu katkı sağladıkları görülmektedir. Dış kapaklar (ön ve arka kapak) dergi türlerine göre çoğunlukla ticari kayıdan ötürü genel anlamda değişiklik göstermekle birlikte, o ayın konusuna göre seçilmiş ve özel olarak çekimi gerçekleştirilmiş, modellenmiş ya da konuyla hiç ilgisi olmayan, güncel gelişmelerden ötürü popüler olan figür, mekân ve nesnelere ait etkileyici fotoğraflar, oldukça renkli ve dikkat çekici şekiller, resimlemeler, karikatürler ve tipografik öğelerle amaçlanan doğrultuda kurgulanarak kullanılmaktadırlar.

Ulusal ve uluslararası çoğu üniversite tarafından bilime, sanata ve tasarıma katkı sağlaması; araştırmaların, buluşların, yeniliklerin, proje sonuçları ve süreçlerinin ilgili alan insanlarına duyurulması ve paylaşılması amacıyla periyodik aralıklarla dergiler yayımlanarak o alanda gelişim ve değişimlere ilişkin akademik düzeyde bir hizmet sunulmaktadır. İnternet ortamında çevrimiçi (elektronik/online) ya da ofset baskılı ve ciltli olarak yayıma hazırlanan bu dergiler bir üniversiteye bağlı fakülteler tarafından bilim, sanat ya da tasarım kamuoyuna yönelik araştırma, bulgu, yorum ve sonuçları içerir. Bu “dergiler, ortak bir ad altında yılda en az iki defa ve belirlenmiş aralıklarla çıkan, her sayısı numaralı ve tarihli olan, değişik kişilerin makale, öykü vb. yazılarını içeren, sonsuza dek yayımlanacağı varsayılan ve belli bir amaca yönelik olarak hazırlanan, yayınlardır” (Küçük, Al ve Olcay, 2008:309). Çeşitli bilim dallarında en güncel bilgi içeriklerinin olduğu okur kitlesini ağırlıklı olarak sırasıyla akademisyenlerin, lisansüstü ve lisans düzeyindeki öğrencilerin oluşturduğu bu dergiler, sağlık bilimleri, fen bilimleri, sosyal bilimler, tarım, ormancılık ve hayvancılık, mühendislik gibi çeşitli alanlarda

akademik bilgiler ve araştırma sonuçlarını içeren daha çok üniversiteler tarafından organize edilerek belirli tirajlarda yayımlanmaktadır.

2. ÖNEM

Ziraat fakültesi dergi kapağı, o sayıdaki akademik yayın toplamının 'ambalaj tasarımı' gibidir. Kapak tasarımı, derginin kurumsal sahibi olan üniversite ve grafik tasarımcı ile akademik çevreler ve öğrenciler arasında hem etkin bir tanıtım biçimi üstlenebilir hem de makalelerin içeriğini güvenle okumaya özendirir. İlgili benzetimiyle dergi kapağı, hem akademik metin içeriklerinin niteliksel bir kimliği hem de üniversite kurumsal kimliğinin saygın bir görselleştirilmiş gerçekliği gibidir. Dergi kapağı, yalnızca akademik metin içeriğine yapısal bir biçim vermekle kalmayarak bu içeriği üst bir tasarım diliyle akademik okuyucuya iletme amacı da üstlenmelidir.

Her ziraat fakültesi dergi kapağı tasarımı içeriği ile ilgili tasarlanan bir nesne olarak doğru anlamlandırılabilen nitelikli bilgi iletmelidir. "Bilgi, nesnelerin görünüşlerinin altında yatan gerçeği keşfetmektir" (Hançerlioğlu, 1978:49). O halde bu gerçek içeriğin kendisi olmalıdır. Her kapak tasarımı, okuyucunun okuma edimiyle imgeye dönüşüp çağrışım yaptığı anda, içeriğiyle ilgili bilgi iletimi başlatarak iletisi anlamlandırılır ve içeriği çözümlenir.

Türkiye'de ofset baskı tekniği ile çoğaltılan akademik dergilerin, içerik niteliği ve niceliği kapsamında çok boyutlu biçimde (yıllık yayın periyotları, tirajları, hakem sayıları, yayımlanan makalelerin oranları, yazar akademisyenlerin ünvanları, dergilerin illere ve üniversitelere göre dağılımları, yayıncı grupları, yayın türleri vb.) pek çok araştırmaya konu edildiği tespit edilmiştir. Bu tür içeriklere yönelik konular kapsamında akademik dergiler, estetik ve görsel iletişim gibi işlevsel boyutlarıyla bir tasarım ya da göstergebilim ürünü olarak neredeyse gözden kaçırılmışlardır.

Her ne kadar akademik çevreler tarafından dergilerin içerik ve nitelikleri ile daha çok ilgileniliyor olsa da görsel iletişim ve estetik düzeyde kurumsal bir farklılığın ilgili akademik çevrede oluşturulması da önemlidir. Çünkü aynı akademik alanda basılı sürümleri olan dergilerin hem kapak tasarımlarında kullanılan göstergeler hem de iç sayfa tasarımları neredeyse benzerleşmekte ya da aynılaşmaktadır. Bu görsel karmaşa ise çoğu zaman ilgili

derginin hangi üniversiteye ait olduğuna ya da logosuna dikkat edildiğinde giderilmektedir. Akademik düzeyde niteliği, güvenilirliği kanıtlanmış üniversite dergilerinin, üniversitelerin kurumsal kimliğinin bir uzantısı ve göstergesi olarak, hem saygınlık kazanması hem de görsel iletişim işlevselliği ve estetiğiyle bir düzey ortaya koyması beklenmelidir. Akademik dergilerde içerik hakkında ilgi uyandırma ve etkileyici görselliği ile yayınları okumaya yönlendirmede dergi kapağı ve iç sayfa tasarımı önemlidir. Dergi kapakları günümüzde artık yalnızca koruyucu bir öğe olarak değil, öncelikle okuyucu kitleyi etkileyecek dikkat çekici görsel bir yüzey olarak estetik yönüyle de görev üstlenmiştir.

Daha önce bu konu kapsamında SDÜ ARTE dergisinin 5.cilt - 9.sayısında incelenmiş olan "Türkiye'de Bulunan Bazı Üniversitelerin Ziraat Fakültesi Dergi Kapaklarının Göstergebilimsel Çözümlemesi" başlıklı makalede, tasarım ve iletişim sorunları bilimsel bir çerçevede değerlendirilmiştir. Bu araştırmada ise bir anket örneği uygulanmış ve bulgular üzerinden sonuca ulaşılmıştır.

3. YÖNTEM

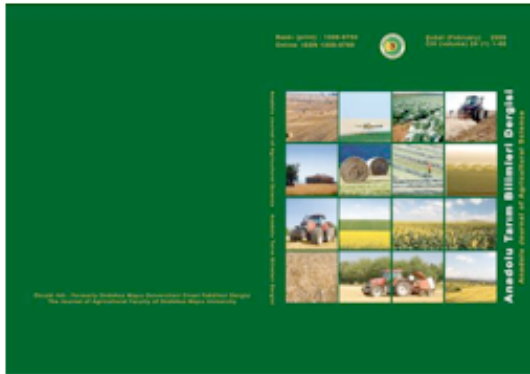
Bu araştırmanın evrenini, bazı üniversiteler tarafından yayınlanan ziraat fakültelerinin dergileri oluşturmaktadır. Evren içinde 8 adet ziraat fakültesi dergisi örneklem olarak alınmıştır. Bunlar: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi, Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi ve Trakya Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi'dir. Görüldüğü üzere Türkiye'nin farklı bölgelerinden üniversiteler seçilmesine özen gösterilerek araştırmada homojen yayılım sağlanması amaçlanmıştır.

OMÜ Ziraat Fakültesi dergisi için daha önce adı geçen makalede göstergebilimsel çözümleme ile çelişmeden iletişimsel işlevi ve estetik niteliği ön plana çıkartılan 6 adet kapak tasarımı, halen kullanılmakta olan kapak tasarımına alternatif öneriler olarak hazırlanmış ve ankete alınmak üzere belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak belirlenen anket çalışması, hem tasarım alanında uzman akademisyenlere hem de hedef kitlesi ziraat fakültesi dergisinin 70 adet okuyucu kitlesi olan akademisyenlere uygulanmıştır. Ankette dergi kapaklarının dış

yapısal özelliklerine ilişkin 13 adet soru sorulmuş ve elde edilen sayısal veriler tablolaştırılarak tanımlayıcı istatistikleri yapılmıştır.

Adı geçen ziraat fakülteleri tarafından yayınlanan akademik dergilerin dış kapak tasarımları dışında iç sayfa tasarımı da önemlidir. Ama metinlerin yazı karakterinin, puntosunun, satır aralığının sayfadaki görsel ve lekesel yoğunluğunun, sayfa numaralarının, şekil, tablo ve resimler ile onların alt açıklamalarının sayfa içinde metinlerle nasıl ilişkilendirildiğinde kesintisiz bir okuma hazzı yaşatacağının araştırılması bu çalışma konusunun içeriğini fazlasıyla artıracığı gerekçesiyle düşünülmemiş ve ankete dahil edilmemiştir.

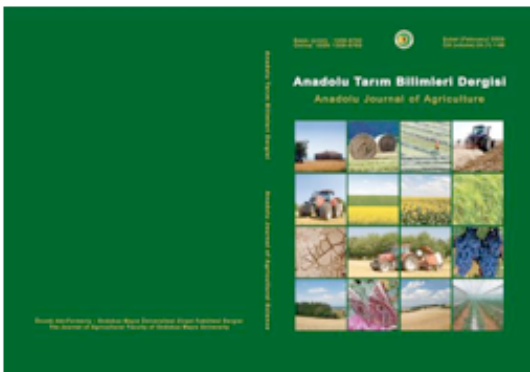
4. ALTERNATİF OLARAK SUNULAN KAPAK TASARIMLARI

Tasarım 1

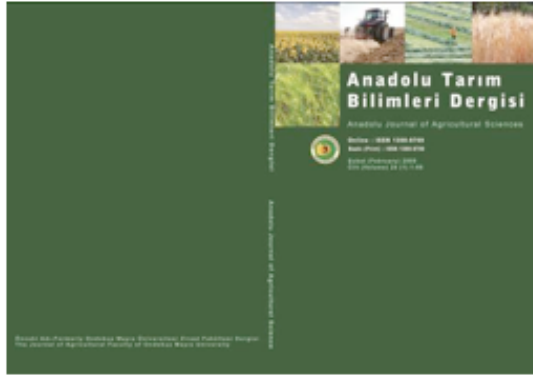
Tasarım 2

Tasarım 3

Tasarım 4

Tasarım 5

Tasarım 6

5. TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

Demografik bilgiler hariç, deneklere yöneltilen 13 soruya ilişkin güvenilirlik analizi yapıldığında Cronbach Alfa Katsayısı 0,841 olarak belirlenmiştir. Bu katsayının yorumlanmasında kullanılan skala dikkate alındığında geliştirilen ölçeğin oldukça yüksek güvenilirlikte geliştirilmiş bir ölçek seviyesine yakın olduğu görülmektedir.

Dergi Kapaklarında Dış Yapısal Özellikler:

	TASARIM (%)					
	1	2	3	4	5	6
1. Dergi kapağında kullanılan tipografik öğelerin puntosu (başlık, alt başlık ve metin yazıları olarak düşünüldüğünde) ne kadar uygundur?						
Son derece uygundur	---	5,0	25,0	5,0	5,0	15,0
Uygundur	30,0	20,0	25,0	20,0	20,0	30,0
Orta düzeyde uygundur	45,0	35,0	25,0	50,0	30,0	30,0
Uygun değildir	25,0	35,0	15,0	20,0	35,0	15,0
Hiç uygun değildir	---	5,0	10,0	5,0	10,0	10,0

Tablo 1: Dergi kapağında kullanılan tipografik öğelerin punto (başlık, alt başlık ve metin yazıları olarak düşünüldüğünde) uygunluk sorgulaması tablosu.

Dergi kapağında kullanılan tipografik öğelerin punto uygunluk sorgulaması yapıldığında **1. tasarım** için net uygunluk oranı % 30, **2. tasarım** için net uygunluk oranı % 25, **3. tasarım** için net uygunluk oranı % 50, **4. tasarım** için net uygunluk oranı % 25, **5. tasarım** için net uygunluk oranı % 25 ve **6. tasarım** için net uygunluk oranı % 45'tir.

Dergi kapağında kullanılan tipografik öğelerin puntosu net uygunluk oranları bakımından incelendiğinde 3. tasarımın (Sayfa 4'te) en iyi tasarım olduğu açığa çıkmaktadır.

2. Dergi kapağındaki metinlerde yer alan satır arası boşluklar ne kadar uygundur?						
	TASARIM (%)					
	1	2	3	4	5	6
Son derece uygundur	15,0	10,5	15,0	---	---	10,5
Uygundur	10,0	26,3	40,0	35,0	30,0	47,4
Orta düzeyde uygundur	55,0	36,8	20,0	40,0	40,0	15,8
Uygun değildir	20,0	15,8	25,0	15,0	20,0	10,5
Hiç uygun değildir	---	10,5	---	10,0	10,0	15,8

Tablo 2: Dergi kapağındaki metinlerde yer alan satır arası boşlukların uygunluk sorgulaması tablosu.

Dergi kapağındaki metinlerde yer alan satır arası boşlukların uygunluk sorgulaması yapıldığında **1. tasarım** için net uygunluk oranı % 25, **2. tasarım** için net uygunluk oranı % 36,8, **3. tasarım** için net uygunluk oranı % 55, **4. tasarım** için net uygunluk oranı % 35, **5. tasarım** için net uygunluk oranı % 30 ve **6. tasarım** için net uygunluk oranı % 57,9'dur.

Dergi kapağındaki metinlerde yer alan satır arası boşluklar net uygunluk oranları bakımından incelendiğinde 6. tasarımın (Sayfa 5'te) en iyi tasarım olduğu açığa çıkmaktadır.

3. Dergi kapağı kağıdının matlığı ve parlaklığı ne kadar uygundur?						
	TASARIM (%)					
	1	2	3	4	5	6
Son derece uygundur	10,5	10,0	10,0	---	5,0	20,0
Uygundur	31,6	25,0	40,0	20,0	25,0	5,0
Orta düzeyde uygundur	26,3	20,0	35,0	35,0	45,0	45,0
Uygun değildir	26,3	40,0	10,0	30,0	15,0	25,0
Hiç uygun değildir	5,3	5,0	5,0	15,0	10,0	5,0

Tablo 3: Dergi kapağı kağıdının matlığı ve parlaklığının uygunluk sorgulaması tablosu.

Dergi kapağının matlığı ve parlaklığının uygunluk sorgulaması yapıldığında **1. tasarım** için net uygunluk oranı % 42,1, **2. tasarım** için net uygunluk oranı % 35, **3. tasarım** için net uygunluk oranı %50, **4. tasarım** için net uygunluk oranı % 20, **5. tasarım** için net uygunluk oranı % 30 ve **6. tasarım** için net uygunluk oranı % 25'tir.

Dergi kapağının matlığı ve parlaklığı net uygunluk oranları bakımından incelendiğinde 3. tasarımın (Sayfa 4'te) en iyi tasarım olduğu açığa çıkmaktadır.

4. Dergi ön kapağında yer alan görsellerin kapak tasarımında konumlandırılması ne kadar uygundur?	TASARIM (%)					
	1	2	3	4	5	6
Son derece uygundur	5,0	15,0	15,0	10,0	5,0	20,0
Uygundur	30,0	5,0	40,0	10,0	10,0	15,0
Orta düzeyde uygundur	30,0	35,0	30,0	50,0	45,0	25,0
Uygun değildir	30,0	35,0	15,0	20,0	25,0	35,0
Hiç uygun değildir	5,0	10,0	---	10,0	15,0	5,0

Tablo 4: Dergi ön kapağında yer alan görsellerin kapak tasarımında konumlandırılmasının uygunluk sorgulaması tablosu.

Dergi ön kapağında yer alan görsellerin kapak tasarımında konumlandırılmasının uygunluk sorgulaması yapıldığında **1. tasarım** için net uygunluk oranı % 35, **2. tasarım** için net uygunluk oranı % 20, **3. tasarım** için net uygunluk oranı % 55, **4. tasarım** için net uygunluk oranı % 20, **5. tasarım** için net uygunluk oranı % 15 ve **6. tasarım** için net uygunluk oranı % 35'tir.

Dergi ön kapağında yer alan görsellerin kapak tasarımında konumlandırılması net uygunluk oranları bakımından incelendiğinde 3. tasarımın (Sayfa 4'te) en iyi tasarım olduğu açığa çıkmaktadır.

5. Dergi kapağında yer alan görüntü öğeleri (şekiller, fotoğraflar, stilizasyonlar vb.) ve renkler içeriğe ne kadar uygundur?	TASARIM (%)					
	1	2	3	4	5	6
Son derece uygundur	10,0	---	15,0	5,0	5,0	10,0
Uygundur	20,0	35,0	40,0	5,0	---	25,0
Orta düzeyde uygundur	45,0	20,0	30,0	45,0	40,0	25,0
Uygun değildir	20,0	35,0	10,0	35,0	35,0	30,0
Hiç uygun değildir	5,0	10,0	5,0	10,0	20,0	10,0

Tablo 5: Dergi kapağında yer alan görüntü öğeleri (şekiller, fotoğraflar, stilizasyonlar vb.) ve renklerin içeriğe uygunluğunun sorgulaması tablosu.

Dergi kapağında yer alan görüntü öğeleri ve renklerin içeriğe uygunluk sorgulaması yapıldığında **1. tasarım** için net uygunluk oranı % 30, **2. tasarım** için net uygunluk oranı % 35, **3. tasarım** için net uygunluk oranı % 55, **4. tasarım** için net uygunluk oranı % 10, **5. tasarım** için net uygunluk oranı % 5 ve **6. tasarım** için net uygunluk oranı % 35'tir.

Dergi kapağında yer alan görüntü öğeleri ve renklerin içeriğe uygunluğu net uygunluk oranları bakımından incelendiğinde 3. tasarımın (Sayfa 4'te) en iyi tasarım olduğu açığa çıkmaktadır.

6. Dergi kapağında kullanılan görsellerin birbiriyle olan içeriksel ilişkileri ne kadar uyumludur?	TASARIM (%)					
	1	2	3	4	5	6
Son derece uyumludur	5,0	5,0	15,0	---	5,0	5,0
Uyumludur	25,0	20,0	35,0	10,0	5,0	25,0
Orta düzeyde uyumludur	35,0	25,0	30,0	45,0	50,0	50,0
Uyumlu değildir	25,0	45,0	15,0	40,0	25,0	15,0
Hiç uyumlu değildir	10,0	5,0	5,0	5,0	15,0	5,0

Tablo 6: Dergi kapağında kullanılan görsellerin birbiriyle olan içeriksel ilişkilerinin uyumluluk sorgulaması tablosu.

Dergide kullanılan görsellerin birbiriyle olan içeriksel ilişkilerinin uyumluluk sorgulaması yapıldığında **1. tasarım** için net uyumluluk oranı % 30, **2. tasarım** için net uyumluluk oranı % 25, **3. tasarım** için net uyumluluk oranı % 50, **4. tasarım** için net uyumluluk oranı % 10, **5. tasarım** için net uyumluluk oranı % 10 ve **6. tasarım** için net uyumluluk oranı % 30'tur.

Dergide kullanılan görsellerin birbiriyle olan içeriksel ilişkilerinin uyumluluğu net uyumluluk oranları bakımından incelendiğinde 3. tasarımın (Sayfa 4'te) en iyi tasarım olduğu açığa çıkmaktadır.

	TASARIM (%)					
	1	2	3	4	5	6
Son derece uygundur	5,0	10,0	15,0	---	5,0	10,0
Uygundur	15,0	15,0	40,0	15,0	20,0	10,0
Orta düzeyde uygundur	45,0	30,0	20,0	45,0	35,0	55,0
Uygun değildir	25,0	35,0	20,0	40,0	25,0	15,0
Hiç uygun değildir	10,0	10,0	5,0	---	15,0	10,0

Tablo 7: Dergi kapağında kullanılan tipografik öğelerin yazı karakterleri, okunaklılıklarının uygunluk sorgulaması tablosu.

Dergi kapağında kullanılan tipografik öğelerin yazı Karakteri, okunaklılığı uygunluk sorgulaması yapıldığında **1. tasarım** için net uygunluk oranı % 20, **2. tasarım** için net uygunluk oranı % 25, **3. tasarım** için net uygunluk oranı % 55, **4. tasarım** için net uygunluk oranı % 15, **5. tasarım** için net uygunluk oranı % 25 ve **6. tasarım** için net uygunluk oranı % 20'dir.

Dergi kapağında kullanılan tipografik öğelerin yazı Karakteri, okunaklılığı net uygunluk oranları bakımından incelendiğinde 3. tasarımın (Sayfa 4'te) en iyi tasarım olduğu açığa çıkmaktadır.

	TASARIM (%)					
	1	2	3	4	5	6
Son derece uygundur	---	5,0	20,0	---	5,0	15,0
Uygundur	15,0	5,0	15,0	5,0	10,0	15,0
Orta düzeyde uygundur	35,0	35,0	30,0	35,0	40,0	40,0
Uygun değildir	45,0	30,0	25,0	45,0	30,0	20,0
Hiç uygun değildir	5,0	25,0	10,0	15,0	15,0	10,0

Tablo 8: Dergi kapağında kullanılan amblem/logonun konum ve oranının uygunluk sorgulaması tablosu.

Dergide kullanılan amblem – logonun konum ve oranının uygunluk sorgulaması yapıldığında **1. tasarım** için net uygunluk oranı % 15, **2. tasarım** için net uygunluk oranı % 10,

3. tasarım için net uygunluk oranı % 35, **4. tasarım** için net uygunluk oranı % 5, **5. tasarım** için net uygunluk oranı % 15 ve **6. tasarım** için net uygunluk oranı % 30'tur.

Dergi kapağında kullanılan amblem/logonun konum ve oranı net uygunluk oranları bakımından incelendiğinde 3. tasarımın (Sayfa 4'te) en iyi tasarım olduğu açığa çıkmaktadır.

9. Dergi kapağı tasarımlarında kullanılan görüntü öğelerinin birbiriyle ilişkileri ne kadar uyumludur?	TASARIM (%)					
	1	2	3	4	5	6
Son derece uyumludur	10,0	5,0	15,0	---	---	20,0
Uyumludur	20,0	25,0	35,0	15,0	20,0	15,0
Orta düzeyde uyumludur	35,0	30,0	20,0	50,0	50,0	35,0
Uyumlu değildir	30,0	30,0	25,0	35,0	25,0	20,0
Hiç uyumlu değildir	5,0	10,0	5,0	---	5,0	10,0

Tablo 9: Dergi kapağı tasarımlarında kullanılan görüntü öğelerinin birbiriyle ilişkilerinin uyumluluk sorgulaması tablosu.

Dergi kapağı tasarımlarında kullanılan görüntü öğelerinin birbiriyle ilişkilerinin uyumluluk sorgulaması yapıldığında **1. tasarım** için net uyumluluk oranı % 30, **2. tasarım** için net uyumluluk oranı % 30, **3. tasarım** için net uyumluluk oranı % 50, **4. tasarım** için net uyumluluk oranı % 15, **5. tasarım** için net uyumluluk oranı % 20 ve **6. tasarım** için net uyumluluk oranı % 35'tir.

Dergi kapak tasarımında kullanılan görüntü öğelerinin birbiriyle ilişkileri net uyumluluk oranları bakımından incelendiğinde 3. tasarımın (Sayfa 4'te) en iyi tasarım olduğu açığa çıkmaktadır.

10. Ön kapakta dergi adının yeri ne kadar uygundur?	TASARIM (%)					
	1	2	3	4	5	6
Son derece uygundur	5,0	15,0	20,0	5,0	10,0	10,0
Uygundur	20,0	30,0	40,0	45,0	15,0	30,0
Orta düzeyde uygundur	20,0	25,0	20,0	25,0	30,0	35,0
Uygun değildir	55,0	30,0	20,0	20,0	40,0	5,0
Hiç uygun değildir	---	---	---	5,0	5,0	20,0

Tablo 10: Ön kapakta dergi adı yerinin uygunluk sorgulaması tablosu.

Ön kapakta dergi adı yerinin uygunluk sorgulaması yapıldığında **1. tasarım** için net uygunluk oranı % 25, **2. tasarım** için net uygunluk oranı % 45, **3. tasarım** için net uygunluk oranı % 60, **4. tasarım** için net uygunluk oranı % 50, **5. tasarım** için net uygunluk oranı % 25 ve **6. tasarım** için net uygunluk oranı % 40'tır.

Ön kapakta dergi adı yerinin uygunluğu net uygunluk oranları bakımından incelendiğinde 3. tasarımın (Sayfa 4'te) en iyi tasarım olduğu açığa çıkmaktadır.

11. Ön kapakta derginin baskı (print) ve online numarasının yeri ne kadar uygundur?						
	TASARIM (%)					
	1	2	3	4	5	6
Son derece uygundur	---	10,0	25,0	---	10,0	15,0
Uygundur	20,0	25,0	35,0	25,0	5,0	20,0
Orta düzeyde uygundur	30,0	30,0	25,0	25,0	35,0	35,0
Uygun değildir	45,0	35,0	10,0	50,0	45,0	10,0
Hiç uygun değildir	5,0	---	5,0	---	5,0	20,0

Tablo 11: Ön kapakta derginin baskı (print) ve online numarasının yerinin uygunluk sorgulaması tablosu.

Ön kapakta derginin baskı (print) ve online numarasının yerinin uygunluk sorgulaması yapıldığında **1. tasarım** için net uygunluk oranı % 20, **2. tasarım** için net uygunluk oranı % 35, **3. tasarım** için net uygunluk oranı % 60, **4. tasarım** için net uygunluk oranı % 25, **5. tasarım** için net uygunluk oranı % 15 ve **6. tasarım** için net uygunluk oranı % 35'tir.

Ön kapakta derginin baskı (print) ve online numarasının yeri net uygunluk oranları bakımından incelendiğinde 3. tasarımın (Sayfa 4'te) en iyi tasarım olduğu anlaşılmaktadır.

12. Ön kapakta derginin cilt (volume) numarasının yeri ve derginin ait olduğu dönemin tarihinin yeri ne kadar uygundur?						
	TASARIM (%)					
	1	2	3	4	5	6
Son derece uygundur	---	5,0	20,0	---	5,0	20,0
Uygundur	25,0	20,0	40,0	25,0	15,0	20,0
Orta düzeyde uygundur	20,0	45,0	20,0	50,0	45,0	40,0
Uygun değildir	45,0	20,0	15,0	25,0	30,0	---
Hiç uygun değildir	10,0	10,0	5,0	---	5,0	20,0

Tablo 12: Ön kapakta derginin cilt (volume) numarasının yeri ve derginin ait olduğu dönem tarihinin yeri uygunluk sorgulaması tablosu.

Ön kapakta derginin cilt (volume) numarasının yeri ve derginin ait olduğu dönem tarihinin yerinin uygunluk sorgulaması yapıldığında **1. tasarım** için net uygunluk oranı % 25, **2. tasarım** için net uygunluk oranı % 25, **3. tasarım** için net uygunluk oranı % 60, **4. tasarım** için net uygunluk oranı % 25, **5. tasarım** için net uygunluk oranı % 20 ve **6. tasarım** için net uygunluk oranı % 40'tır.

Ön kapakta derginin cilt (volume) numarasının yeri ve derginin ait olduğu dönem tarihinin yeri net uygunluk oranları bakımından incelendiğinde 3. tasarımın (Sayfa 4'te) en iyi tasarım olduğu açığa çıkmaktadır.

	13. Ön kapakta yer alan derginin önceki adının yeri ne kadar uygundur?					
	TASARIM (%)					
	1	2	3	4	5	6
Son derece uygundur	---	15,0	15,0	10,0	10,0	---
Uygundur	31,6	15,0	30,0	55,0	30,0	40,0
Orta düzeyde uygundur	21,1	25,0	30,0	25,0	35,0	25,0
Uygun değildir	36,8	30,0	20,0	10,0	15,0	---
Hiç uygun değildir	10,5	15,0	5,0	---	10,0	35,0

Tablo 13: Ön kapakta yer alan derginin önceki adı konumunun uygunluk sorgulaması tablosu.

Ön kapakta yer alan derginin önceki adı konumunun uygunluk sorgulaması yapıldığında **1. tasarım** için net uygunluk oranı % 31.6, **2. tasarım** için net uygunluk oranı % 30, **3. tasarım** için net uygunluk oranı % 45, **4. tasarım** için net uygunluk oranı % 65, **5. tasarım** için net uygunluk oranı % 40 ve **6. tasarım** için net uygunluk oranı % 40'tır.

Ön kapakta yer alan derginin önceki adı, konumu net uygunluk oranları bakımından incelendiğinde 4. tasarımın (Sayfa 4'te) en iyi tasarım olduğu açığa çıkmaktadır.

6. Bulgular ve Yorum

Grafik tasarım alanında uzman akademisyenler ve ziraat fakültesi dergisinin okuyucu kitlesi olan akademisyenlere, araştırmacılar tarafından dergi kapağının iletişimsel işlevi ve estetik değeri göstergebilimsel ilkeler doğrultusunda gerçekleştirilen 6 adet tasarımın değerlendirilmesine yönelik anket uygulanmıştır. Yapılan tanımlayıcı istatistikler ile elde

edilen bulgular yorumlandığında 3. tasarımın en iyi, en uygun tasarım olduğu saptanmış ve OMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi yeni kapağı olarak kullanılmak üzere yöneticilere önerilmiştir.

7. SONUÇ

Bilimsel dergiler akademisyenlerin hem bilimsel yayınlarını tanıtılmalarını, paylaşımlarını, hem de güncel bilgilerle donatılarak kendilerini geliştirmelerini, bir değerlendirme, tartışma ve yorumlama ortamı yaratılmasını sağlayan araçlardır. Özellikle Yükseköğretim Kurumu tarafından 2001 yılında yürürlüğe koyulan Doçentlik Sınav Yönetmeliği ile akademik yükseltmede bilimsel dergiler daha etkin bir rol üstlenmişlerdir. Bu rol gereği akademik dergilerin içeriği ve bilimsel niteliğine ilişkin çok çeşitli düzeylerde farklı alanlar tarafından yapılan araştırma ve değerlendirmelerin sayısında bir artış olmuştur. Ama bu araştırmanın konusu özellikle akademik dergilerin hem dış yapısal yönleriyle hem de iç sayfa tasarımı boyutlarıyla önemli olduğunu vurgulamayı amaçlamıştır. Dergi kapağı tasarımlarının yayın sahibi olan üniversitelerin kurumsal kimlik gelişimlerine saygınlık kazandıracağı, ilgili akademik alanda onların farkındalık düzeylerini artırabileceği düşünülmüştür. Ayrıca, akademik dergilerin dış kapak ve iç sayfa tasarımlarının kurgusunda tasarlayan bir kimlik olarak eğitilmiş ve nitelikli grafik tasarımcılarla ya da ilgili meslek kuruluşlarıyla mutlaka işbirliği içinde olunması gerektiği açığa çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

HANÇERLİOĞLU, Orhan, **Felsefe Ansiklopedisi**, Cilt 5, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1978,
KÜÇÜK, Mehmet Emin, AL, Umut ve OLCAY, Necip Erol, "Türkiye'de Bilimsel Elektronik Dergiler", **Türk Kütüphaneciliği**, Cilt:22, Sayı:3, 2008, s.308-319. <http://tk.kutuphaneci.org.tr/index.php/tk/article/viewArticle/2064>